

بررسی رابطه عزت نفس، سطح دل‌بستگی و احساس تنهایی در دانش‌آموزان ناشنوای مقطع ابتدایی شهر رشت در سال تحصیلی ۸۹-۸۸

جواد خلعتبری^{۱*}

(۱) عضو هیأت علمی گروه روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، تنکابن، ایران

*نویسنده مسوول: saba-javadpsy@yahoo.com

تاریخ دریافت مقاله ۹۱/۱۰/۲۰ تاریخ آغاز بررسی مقاله ۹۱/۱۲/۱۸ تاریخ پذیرش مقاله ۹۲/۳/۱۵

چکیده

این پژوهش به منظور بررسی رابطه عزت نفس، سطح دل‌بستگی و احساس تنهایی در دانش‌آموزان ناشنوای مقطع ابتدایی شهر رشت انجام شده است. بین عزت نفس، سطح دل‌بستگی و احساس تنهایی در دانش‌آموزان ناشنوا رابطه وجود دارد این پژوهش از نوع مطالعات همبستگی و جامعه پژوهشی در بر گیرنده کلیه دانش‌آموزان ابتدایی ناشنوای شهر رشت بوده که در سال تحصیلی ۸۸-۸۹ مشغول به تحصیل بودند. که نمونه‌ای به تعداد ۱۰ نفر به روش تصادفی انتخاب شدند. ابزار اندازه‌گیری، پرسشنامه عزت نفس کوپر اسمیت، مقیاس تنهایی آشر و پرسشنامه سطح دل‌بستگی گرینبرگ بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش ضریب همبستگی پیرسون، و رگرسیون چند متغیره استفاده شده که نتایج حاصل از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون نشان داد که بین سبک دل‌بستگی پدر، مادر و دوستان با عزت نفس رابطه معنا داری وجود دارد اما بین احساس تنهایی و عزت نفس و سطح دل‌بستگی رابطه معنا داری یافت نشد.

کلید واژگان: عزت نفس، سطح دل‌بستگی، احساس تنهایی.

مقدمه

انسانی بر اساس ملاک‌ها و معیارهایی که در اختیار دارد همواره خود را مورد ارزیابی و قضاوت قرار می‌دهد و میزان کار آیی، موفقیت و ارزشیابی خویش را تعیین می‌نماید بدین ترتیب جایگاهی که به خود می‌دهد درجه عزت نفس او را مشخص می‌نماید. مفاهیمی که در شکل‌گیری عزت نفس مهم است و بایستی مورد بحث قرار گیرند عبارتند از: خود، ادراک هر فرد از خود (شکل‌گیری تصویر بدن در ذهن)، مفهوم هر فرد از خود داشتن عزت نفس سالم یک نیاز اساسی انسان است و چیزی است که ما پیوسته برای رسیدن به آن تلاش می‌کنیم با این حال برخی مردم هرگز به خود پنداره‌ای که بتوانند با آن احساس راحتی کنند نمی‌رسند و تا ابد زندگیشان، بر اثر شک‌هایی

عزت از مهم‌ترین و بنیادی‌ترین اصول تربیتی اسلام است، زیرا اساس تربیت عزت است. اگر فرد با عزت رشد کند و تربیت شود، به حالتی دست می‌یابد که پیوسته و در هر اوضاع و احوالی استوار باشد. عزت آن حالتی است در انسان که نمی‌گذارد مغلوب کسی شود و شکست بخورد. راغب در مفردات می‌گوید: عزت در اصل، آن حالتی است که انسان را مقاوم و شکست‌ناپذیر می‌سازد. عزت نفس موضوعی است که همیشه مورد توجه بوده و از دیدگاه‌های مختلف بررسی شده است و عده‌ای از محققین خواستار درک پیامدهای عزت نفس بالا یا پایین بر عملکرد انسان بوده‌اند و عده‌ای دیگر، عوامل موثر بر آن را جستجو کرده‌اند. نوع تاثیر این عوامل را مورد بررسی قرار داده‌اند. هر

که نسبت به خود دارند، دست خوش ناراحتی و عذاب می‌ود. بسیاری از مشکلات انسان در رابطه با عزت نفس او ایجاد می‌شود، اگر او به خود بها دهد کمتر به احساسهای منفی و آزار دهنده تن می‌دهد و بین اعمال خویش و باورها و اعتقادات خود هماهنگی ایجاد می‌کند. (ارجمند، ۱۳۸۶)

عزت نفس به عنوان دیدی سالم در مورد خود در نظر گرفته می‌شود، یعنی فرد به طور واقع بینانه کمبودهای خود را در نظر بگیرد و در عین حال دید انتقادی شدیدی نسبت به آنها نداشته باشد. فرد دارای عزت نفس مثبت خود را به شیوه ای مثبت ارزیابی می‌کند و در مورد نقاط قوت خود احساس خوبی دارد. احساس رضایت از بیشتر جنبه های خود، به این معنی نیست که فرد هیچ تمایلی به تغییر آنها ندارد بلکه بر خلاف آن، این افراد اغلب در جهت بهبود نقاط ضعف خویش تلاش می‌کنند و آنان در صورت نرسیدن به هدف، خود را می‌بخشند. فرد دارای عزت نفس ضعیف، اغلب نگرش «خودکاذبی^۱» را نسبت به جهان نشان میدهد و به صورتی نا امیدانه تلاش می‌کند تا به دیگران و به خود تفهیم کند که فردی با کفایت است، یا اینکه ممکن است چنین فردی از ترس اینکه مبدا دیگران سرانجام او را طرد کنند، از برخورد با آنها ترس داشته باشد و گوشه گیری نماید (بیابانگرد، ۱۳۸۴).

سلامت روانی نوجوانان نیز با سطح عزت نفس آن‌ها رابطه دارد. به عنوان مثال، عزت نفس رابطه منفی با انبوهی از اختلالات روانی از قبیل افسردگی، اضطراب، انزوا، تنهایی و علایم روان تنی دارد. رفتارهای پرخطر نیز با سطح عزت نفس نیز در رابطه اند، رفتارهای برون سازی مانند سوء مصرف مواد و الکل، هیجان جویی، بروز رفتارهای جنسی و رفتارهای پرخاشجویانه از قبیل حمل

اسلحه گرم در مدرسه، دعوی فیزیکی و رانندگی به هنگام مستی در نوجوانان همگی با سطح پایینی از عزت نفس رابطه دارند. بالعکس، عزت نفس به طور مثبتی با توانایی نوجوانان در کنترل خشم شان رابطه دارد.

میزان رضایت از خود یا ارزشی که انسان برای خود قائل است، اهمیت بسیار زیادی در رفتار و پویای درونی فرد دارد اغلب صاحب نظران برخورداری از عزت نفس را به عنوان عامل مرکزی و اساسی در سازگاری عاطفی و اجتماعی فرد می‌دانند. از نظر مازلو ارضای نیاز به عزت نفس به احساساتی از قبیل عزت نفس، ارزش، لیاقت و کفایت منجر خواهد شد و بی‌اعتنایی به این نیاز موجب احساساتی نظیر حقارت، ضعف و درماندگی خواهد شد (محمدخانی، ۱۳۸۶)

عزت نفس به عنوان دیدی سالم در مورد خود در نظر گرفته می‌شود، یعنی فرد به طور واقع بینانه کمبودهای خود را در نظر بگیرد و در عین حال دید انتقادی شدیدی نسبت به آنها نداشته باشد. فرد دارای عزت نفس مثبت خود را به شیوه ای مثبت ارزیابی می‌کند و در مورد نقاط قوت خود احساس خوبی دارد. احساس رضایت از بیشتر جنبه های خود، به این معنی نیست که فرد هیچ تمایلی به تغییر آنها ندارد بلکه بر خلاف آن، این افراد اغلب در جهت بهبود نقاط ضعف خویش تلاش می‌کنند و آنان در صورت نرسیدن به هدف، خود را می‌بخشند. فرد دارای عزت نفس ضعیف، اغلب نگرش «خودکاذبی^۲» را نسبت به جهان نشان میدهد و به صورتی نا امیدانه تلاش می‌کند تا به دیگران و به خود تفهیم کند که فردی با کفایت است، یا اینکه ممکن است چنین فردی از ترس اینکه مبدا دیگران سرانجام او را

طرد کنند، از برخورد با آنها ترس داشته باشد و گوشه گیری نماید. (سجادی، ۱۳۸۵)

همچنان که کودکان از خود درکی پیدا می کنند و هویت خود را می یابند تلویحاً برای خصوصیات خود ارزش منفی و مثبت قائل می شوند. در مجموع این ارزیابی هائی که کودک از خود می کند عزت نفس او را تشکیل می دهد. عزت نفس شامل ارزیابی شخصی از خصوصیات خودش و ارزیابی خصوصیات دیگران در مقایسه با خویش است. عزت نفس مهارتی اکتسابی است و به دنبال تجربیات مثبت به دست می آید. (سلطانی، ۱۳۸۵)

یکی از مفاهیم بسیار مهم و زیر بنایی نظام بالبی الگوهای عملی است که زیر بنای دلبستگی را تشکیل می دهد. طبق نظر بالبی، این الگوها بر تجارب قبلی کودک با چهره های دلبستگی مبتنی هستند. با چنین الگوهای کودکان می توانند ذاتا ویژگی های مربوط به هر چهره دلبستگی و نوع رابطه ایجاد شده با آن شخص را بازنمایی کنند. همچنین، از لحاظ فرض عملی الگوهای عملی درونی سازمان های فردی مربوط به نگرش، انتظارات و احساسات در مورد تجارب دلبستگی هستند که بعنوان یک چهار چوبی برای عواطف، افکار و رفتارهای بعدی به کار می روند. (ابولقاسمی، ۱۳۸۴)

زندگی، بچه ها به طور فزاینده ای قادر می شوند که جهان را به طور ذهنی و به شکل نمادین بازنمایی کنند یعنی آنها می توانند برای یک مادر غایب گریه کنند که این معنی می دهد که رفتارشان اکنون توسط یک الگوی درونی از مادر هدایت می شود و در این زمان این الگوها تاثیرات وسیعتری را روی اعمال کودکان انجام می دهند. بنابراین، تجربه یک مادر پذیرا و دلگرم باعث یک الگوی عملی درونی در کودک می شود که او را به عنوان یک پشتیبان و

پایگاه امنی مجسم می کند و نتیجه اش این است که کودک به قابلیت دسترسی به او در تمام مواقعی که به او نیاز دارد اطمینان خواهد داشت و همچنین، به احتمال زیاد یک خود انگاره مثبتی را در کودک شکل می دهد. اما، در مقابل، یک رابطه ناسالم و سو استفاده باعث یک خودانگاره منفی می شود که ممکن است واکنش های مخالف و ناسازگاری را برای رفتار کودک داشته باشد. الگوهای ابتدایی شکل گرفته ممکن است به افراد دیگر و روابط دیگر تعمیم یابند. بچه هایی که خودشان را محبوب می بینند احتمالاً انتظار تعاملات مثبت با دیگران دارند و انهایی که خودشان را مطرود می بینند احتمالاً به هر رابطه جدیدی با انتظارات منفی نزدیک می شوند. (یاسایی، ۱۳۸۲)

جهت الگوهای عملی درونی بازنمایی هایی از گذشته هستند و از جهت دیگر، آنها برای هدایت رفتار دریافت روابط نزدیک بعدی به کار می روند. این الگوها به هیچ وجه انعطاف ناپذیر و در برابر تغییرات (در نتیجه تجارب جدید) نفوذ ناپذیر نیستند. با این وجود، بالبی اعتقاد داشت که ابتدایی ترین الگوهای شکل گرفته، به احتمال زیاد ثابت می مانند به خاطر اینکه آنها تمایل دارند که در خارج از هوشیاری باشند و همچنین، به سادگی قابل دسترسی نیستند. (فتحی، ۱۳۸۵)

می توان ویژگی های این الگوهای عملی را چنین بیان کرد:
(۱) الگوهای عملی درونی بازنمایی های ذهنی هستند که نه تنها تصاویری از فرد دیگر و رابطه با او هستند بلکه، به احساسات برانگیخته شده توسط روابط اشاره دارند.
(۲) با یک بار شکل گرفتن، اکثراً در حافظه ناهوشیار جای می گیرند.

(۳) رشد شان از طریق تجارب تقرب جویی کودک و چگونگی به هم پیوستن این تجارب صورت گرفته است.

در دوره ایی از رشد الگوهای عملی ثابت هستند اما، به هیچ وجه نسبت به تجربه روابط بعدی نفوذ ناپذیر نیستند. (۵۴) کارکرد این الگوها فراهم سازی قواعدی برای شخص است که رفتار و احساسات خود را در ارتباط با افراد مهم هدایت کند. همچنین، به شخص امکان می دهند که رفتار فرد دیگر را پیش بینی و تفسیر کند و همچنین رفتار خود را در جواب به آن فرد برنامه ریزی کند. این مدل ها براین حقیقت تاکید می کنند که دلبستگی یک پدیده طولانی مدت است و منحصر به سالهای اولیه زندگی نیست. با این وجود، در حالی که جلوه های بیرونی دلبستگی می توانند به اسانی مشاهده شوند دستیابی به چنین پدیده های درونی مشکل است. (بنی جمالی، ۱۳۸۴)

نوجوانی یک دوره ایی از تغییرات چشمگیر در روابط دلبستگی است این تغییرات، بچه های دلبسته را قادر می سازد تا برای همسر و بچه هایشان شخصیت های دلبستگی شوند و در این جهان هم خطرناک و هم ایمن سلامت زندگی کنند. بعلاوه، نوجوانی دوره ایی است که در آن تعامل با والدین، رفتار و افکار بچه ها را به شیوه هایی شکل می دهد که شاید آنها را برای زندگی مستقلانه آماده می کند. زمانی که اعضای خانواده در معرض خطر قرار بگیرند ممکن است که راهبردهای بین فردی موردی را یاد بگیرند که آغاز زندگی مستقلانه شان مخصوصا ازدواج و تربیت کودک را مشکل تر می سازد. از جهت دیگر، بلوغ عصب شناختی که در نوجوانی اتفاق می افتد اولین فرصت برای نوجوانان است تا مستقل از والدینشان میراثی که از خانواده کودکیشان به ارث برده اند را مورد بررسی و تجدید نظر قرار دهند. (احدی، جمهری، ۱۳۸۴)

پیش از دوره نوجوانی، دلبستگی تنها به راهبردهای حفاظت از خود که بچه ها در هنگام تهدید و ناراحتی از آن استفاده

می کنند اشاره دارد. بعد از بلوغ، دلبستگی همچنین شامل راهبردها و روابط جنسی است که به سمت همسالان کشیده می شود. با این وجود، تمام روابط دلبستگی نوجوان می توانند برحسب الگوهای مربوط به (۱) رابطه (۲) پردازش اطلاعات (۳) راهبردهای حفاظت از خود توصیف شوند. (گرینبرگ، ۲۰۰۹)

نتیجه تعامل بین تجربه و فرایندهای ذاتی هستند و از آنجایی که هر دو اینها در طول زمان تغییر می کنند. الگوهای دلبستگی نیز به همان اندازه تغییر می کنند. یعنی، روابطی که نوجوانان شکل می دهند پیچیده تر است از انهایی که کودکان شکل می دهند. همچنین، الگوهای پردازش اطلاعات که توسط نوجوانان و جوانان استفاده می شود از انهایی که کودکان استفاده می کنند، پیچیده تر است و بالاخره راهبردهای حفاظت از خود نوجوانان و جوانان پیچیده تر از مال کودکان می باشد. (احدی، بنی جمالی، ۱۳۸۴)

در نوجوانی، مخصوصا اواخر نوجوانی (حدود ۲۰ سالگی) دوره ایی است که در آن بلوغ جسمی و ذهنی روی الگوهای دلبستگی تاثیر می گذارد. در طول دوره ایی از حدود ۱۵ تا ۲۵ سالگی یادگیری قبلی مربوط به روابط، با صلاحیت های فیزیکی و ذهنی برای ثمر دادن الگوهای بزرگسالی تولید مثل و حفاظت از خود یکپارچه می شوند. صلاحیت های جدید شامل استدلال انتزاعی، انگیزتگی جنسی و رفتار تناسلی می باشند. از زمان تولد، انسان ها با افراد دیگر که می توانند حفاظت و اسایش را برای آنها فراهم کنند، رابطه دارند. در حدود ۹ ماهگی اکثر کودکان روی یک یا دو مراقب خاص متمرکز می شوند و در زمان احساس ناراحتی و تهدید در کنار آنها می مانند. این افراد

شخصیت های دلبستگی آنان می باشند و کارکردشان حفاظت و تسلی کودک در هنگام خطر و ناراحتی است.

(هییا ننگ، ۲۰۰۸)

اینکه چرا پدیده ای به نام تنهایی وجود دارد، اساسا یک پرسش هستی شناختی است و درست است که می توان عواملی که در این احساس نقش دارند و یا عوامل اجتماعی که موجب تقویت این احساس می شوند را وزن کرد، اندازه گرفت و یامقایسه کرد عده ای سعی می کنند آن را از میان ببرند. عده ای دیگر سعی می کنند آنرا کاهش دهند و کسانی نیز هستند که سعی می کنند در تنهایی اشان معنایی را خلق کرده و یا بیافرینند. شاید بتوان گفت زندگی مانند سفری است که حتی اگر همراهی داشته باشیم بایستی به تنهایی این سفر یا این مسیر را طی کنیم و تنها راه رهایی از تنهایی می تواند فقط در نفی زندگی و هستی باشد.

از نظر دکتر شریعتی سه نوع تنهایی داریم. اول تنهایی مبتذل - دوم تنهایی فلسفی - سوم تنهایی مصنوعی. هر یک را به اختصار توضیح می دهیم:

اول تنهایی مبتذل: تنهایی مبتذل یک نوع عکس العمل روح بیمار است. کسی که دچار عقده های روانی و سقوط اخلاقی و یا سقوط عصبی است و یا اصلا کمبود دارد. از دیگران می ترسد و از جمعیت فرار می کند. خودخواهی و تمایلات سر کوفته در او یک عقده ضد اجتماعی ایجاد می کند. این نوع بیماری ها را بیماری های "آنتی سوسیال" می گویند. یعنی بیماری های ضد جمعیت و آدمهای گوسه گیر و تنها و یا آدمهایی که مثلا در بازار ورشکست می شوند و یا در زندگی و یا در عشق شکست می خورند. این تنهایی ها یک نوع بیماری است که ارزش بحث ندارد و توسط دکتر روانپزشک قابل معالجه است.

تنهایی دوم تنهایی است که ناشی از رشد روح انسان و بالاتر رفتن آن از سطح رابطه های عادی روزمره است. یک انسان عادی صبح که از خواب بلند می شود به فکر زندگی و خانه اش و شغلش و دوستش است و به فکر این است که کسانی را ببیند و ارتباط داشته باشد و از معاشرتشان لذت ببرد. به هر حال این شخص دایما یا در فکر زندگی و پول و تفریح است و یا ارتباط با این و آن و لذت بردن از زندگی در همه ابعاد گوناگونش. اما گاهی تکامل روح انسان به جایی می رسد که از سطح این روزمرگی ها- و جاذبه هایی که انسان های معمولی را در بر می گیرد و مشغول می کند و لذت به آنها می دهد- اوج می گیرد. به میزانی که انسان از سطح معمولی اوج بگیرد به خلوت می رسد. بزرگترین عامل در این تنهایی خودآگاهی است. انسان به میزانی که به خودش توجه می کند و یک آگاهی درونی و وجودی می یابد رابطه های بیرونیش کم می شود و به میزانی که اشتغال ذهنی و درونی پیدا می کند و درونگرا می شود بیرونگرایی اش کم می شود. و به میزانی که رابطه ماورایی پیدا می کند رابطه های روزمره اش کم می شود. اینها عواملی اند که یک انسان متعالی را به تنهایی و تامل در خویش می کشانند.

اما یک نوع سوم تنهایی هم وجود دارد و آن تنهایی مصنوعی است. در اینجا بدون اینکه بیماری روانی یا آن تنهایی فلسفی وجود داشته باشد به انسان یک نوع تنهایی مصنوعی را تحمیل می کنند. مثلا انسان را به گوشه ای می اندازند و در را به رویش می بندند و او را در این حالت رها می کنند. این تنهایی سوم که تنهایی تحمیلی است دارای یک روانشناسی خاص خودش است. انسانی که در رابطه با جامعه زندگی می کند تعصب دارد حیثیت دارد آبرو دارد با افراد دیگر رابطه دارد و یک موقعیت خاص و

مسئولیت در زندگی به عهده دارد. هنگامی که بخواهند این انسان را از همه این نیروها خالی کنند تا به سادگی بتواند رام شود به سادگی بتواند ابزار بشود و به سادگی بتوان بر او تحمیل کرد به طوری که هیچ چیزی برایش فرقی نکند یکی از عوامل مورد استفاده تنها کردن اوست. انسان در تنهایی همه رابطه هایش قطع می شود و به صورتی در می آید که حتی وقتی می خواهد زن یا بچه اش و یا پدر و مادرش را تصور کند به ذهنش نمی آید و قیافه شان از یادش می رود حال چه برسد به آدمها و رفقا و همفکرها و محیط و جامعه. اینها دیگر برایش موهومات خیالی می شوند و بعد هم کم کم از ذهنش دور می شوند. حتی اسامی و الفاظ و حرف زدن از یادش می رود و هم چیزهای دیگر. (صیاد پور، ۱۳۸۹)

هر انسانی نیازمند عشق ورزی و تایید دیگران است. هر انسانی احتیاج دارد که به او مهرورزیده شود، به او توجه شود، احترام گذاشته شود و همانطور که ون گوگ می گوید: وقتی که بیدار می شوی و می بینی که تنها نیستی و درکنارت کسی وجود دارد، آنروز جهان مهربانتر می شود. تمام ادبیات و هنر پر است از چنین نمونه هایی که چگونه فقدان عشق موجب رنج و تنهایی انسان می شود. اما در بسیاری از موارد نیز آنچه را ما به غلط عشق تلقی می کنیم، هیچ بجز ترس از تنهایی و روبروشدن با این جنبه از حقیقت هستی نیست. کسانی وجود دارند که همیشه در کنار انسان یا انسانهای دیگری زندگی می کنند اما بشدت احساس تنهایی می کنند و افرادی نیز وجود دارند که در نهایت تنهایی احساس تنهایی نمی کنند چرا که آنان با خود پدیده هستی پیوند خورده اند.

همانطور که اشاره شد احساس تنهایی که در چهارچوب خانواده به فرد داده می شود گاه بسیار خشن تر و

ویران سازتر از احساس تنهایی یک فرد مجرد است چرا که این نوع تنهایی با نفی و بی احترامی به ساختار ارزشی فرد مقابل توأم است. بنابراین بسیاری از انسانها به علت ترس از تنهایی در روابط بیمار و یا ناسالم زناشویی باقی مانده، جسما در کنار کسی هستند اما از نظر روانی تنها هستند. می توان گفت که در چنین شرایطی، احساس تنهایی، واکنش عاطفی یک انسان به ناکامی های پیرامون اوست که این احساس معمولا به صورت افسردگی و یا بیماری های روانی دیگر بروز می کند. (حقیقت پور، ۱۳۸۶)

تعریف توانبخشی شنوایی

توانبخشی شنوایی عبارتست از مجموعه خدمات و شیوه هایی که برای تسهیل نمودن ارتباط دریافتی و بیانی از طریق تمامی امکانات و وسایل جهت افراد مبتلا به ضایعه شنوایی ارائه میگردد. اولین نشانه ای که والدین را نسبت به وجود کم شنوایی کودک خردسالشان متوجه می سازد عدم پاسخ به محرکات محیطی است تحقیقات نشان میدهد که سن تشخیص کم شنوایی در آمریکا حدود ۱۹ ماهگی بوده و بطور متوسط بعد از شش ماه از سن تشخیص کم شنوایی نسبت به تجویز سمعک اقدام نموده اند یعنی در واقع تا دو سالگی اقدام به توانبخشی شنوایی می نمایند در حالیکه اکثر متخصصین شنوایی بر این باورند که اقدامات تربیت شنوایی باید از حدود هفت ماهگی و در سن زی دو سال شروع شود بنابراین هرچقدر از سن زبان آموزی کودک بالا تر برویم روند پیشرفت تربیت شنوایی کندتر خواهد بود. شواهد موجود نشان میدهد که هرچه تجویز سمعک و تربیت شنوایی زودتر شروع شود صرف نظر از میزان کم شنوایی احتمال کسب موفقیت در جهت ارتباط زبان گفتاری بیشتر میگردد در واقع عدم تجویز سمعک و تربیت شنوایی در کودکان زیر دو سال صدمات جبران ناپذیری را

به کودک و خانواده ایشان تحمیل خواهد نمود. (افروز، ۱۳۸۴)

ابزار تحقیق

آزمون عزت نفس کوپر اسمیت

کوپر اسمیت (۱۹۶۷) مقیاس عزت نفس خود را بر اساس تجدید نظری که بر روی مقیاس راجرو دیموند (۱۹۵۴) انجام داد تهیه و تدوین کرد این مقیاس دارای ۵۸ سوال تشکیل شده که ۸ سوال آن دروغ سنجی و ۵۰ سوال دیگر آن شامل ۴ پاره مقیاس عزت نفس خانوادگی (والدین) عزت نفس تحصیلی (آموزشگاهی) تقسیم شده است. ماده های این مقیاس از نظم لغوی برای کودکان ۱۰-۸ ساله نوشته شده است ولی می توان با دوباره نویسی و تغییرات لغوی آن را برای سنین مختلف مورد استفاده قرار داد. شیوه نمره گذاری این آزمون به صورت صفر و یک است به این معنا که ماده های شماره ۱۰-۵-۴-۲-۵۷-۴۷-۳۶-۳۲-۳۰-۲۹-۲۸-۲۴-۲۳-۲۱-۱۹-۱۸-۱۴ پاسخ بلی یک نمره و پاسخ خیر صفر می گیرد و بعقیه سوالات به صورت معکوس است یعنی پاسخ خیر آنها یک نمره و پاسخ بلی صفر می گیرد. بدیهی است که حداقل نمره ای که یک فرد می تواند بگیرد صفر و حداکثر ۵۰ خواهد بود. چنانچه پاسخ دهنده از ۸ ماده دروغ سنجی بیش از ۴ نمره بیاورد بدان معنا است که اعتبار آزمون پایین است و آزمودنی سعی کرده است خود را بهتر از آن چیزی که هست جلوه دهد.

در تحقیقی که بر روی ۲۳۰ نفر در سال (۱۳۷۰) بر روی دانش آموزان سال سوم دبیرستانهای شهر تهران انجام شده است میانگین به دست آمده ۲۵/۴ است. لذا افرادی که در این آزمون بیشتر از میانگین نمره بگیرند دارای عزت نفس بالا و افرادی که کمتر بگیرند دارای عزت نفس پایین خواهند بود.

در ایالت متحده حدود ۶۰۰۰۰ نفر در سال دچار کری یکطرفه (SSD) کتسابی می شوند، که بطور تپیک توسط عفونتهای ویروسی، بیماری منییر، ضربه به گوش یا سر و یا در اثر مداخلات جراحی برای برداشتن آکوستیک نورینوما یا سایر تومورهای مغزی ایجاد می شوند. برای کسانی که دچار SSD می شوند درمانهای توانبخشی ادیولوژیک محدودی وجود دارد و اغلب کسانی که با SSD زندگی میکنند فاقد شنوایی کافی می باشند. بطور کلی راه حل قدیمی برای SSD محدود به سمعکهای CROS و استراتژی توانبخشی شنوایی مانند نشستن ترجیحی و گوش دادن ترجیحی و کاهش نویز می باشد.

رشد و توسعه مهارتهای شنیداری روندی است که در آن کودک با شناسی و درک سیگنالهای شنیداری را می آموزد. در برنامه تربیت شنیداری کودکان با باقی مانده شنوایی ناچیز برای کسب و یادگیری زبان گفتاری باید از طریق تقویت مهارتهای شنیداری، استفاده بهینه از باقی مانده شنوایی با استفاده از وسایل کمک شنوایی تقویت گردد. (سیف نراقی، نادری، ۱۳۸۴)

روش شناسی

این پژوهش از نوع مطالعات همبستگی می باشد. جامعه پژوهشی در برگیرنده کلیه دانش آموزان ناشنوا دوره ابتدایی شهر رشت است که در سال تحصیلی ۸۹-۸۸ مشغول به تحصیل می باشند. که نمونه ای به تعداد ۱۰ نفر (۴) به صورت تصادفی از میان آنها انتخاب شد. برای جمع آوری داده ها در این پژوهش از سه نوع پرسشنامه استفاده شده است.

آزمون سطح دل‌بستگی آرمسدن و گرینبرگ

آزمون دل‌بستگی به همسالان و والدین (آرمسدن و گرینبرگ^۱، ۱۹۸۷) به منظور ارزیابی تصور نوجوانان در مورد ابعاد مثبت و منفی عاطفی، شناختی رابطه با والدین و دوستان صمیمی شان، بر پایه نظریه دل‌بستگی بالبی ساخته شد. این آزمون دارای سه زیر مقیاس: میزان اعتماد، کیفیت رابطه، میزان خصومت و احساس بیگانگی است. نسخه اصلی آزمون دارای دو بخش بود که یکی از این بخش‌ها مربوط به دل‌بستگی به والدین (پدر و مادر با هم) و بخش دیگر مربوط به دل‌بستگی به دوستان بود. بخش مربوط به دل‌بستگی والدین دارای ۲۸ عبارت و بخش مربوط به دل‌بستگی دوستان دارای ۲۵ عبارت بود و آزمودنی باید در یک مقیاس لیکرت ۵ درجه ای میزان موافقت و مخالفت خود با هریک از عبارت آن را مشخص می کرد. پس از تجدید نظر تغییراتی در آن اعمال شد. پرسشنامه تجدید نظر دارای ۳ بخش است که بخش اول و دوم آن میزان دل‌بستگی به پدر و مادر را به طور مجزا می سنجد و بخش سوم

مربوط به دل‌بستگی به دوستان است. در نسخه جدید هر بخش دارای ۲۵ عبارت است. سازندگان آزمون اظهار کرده اند که بهتر است در نسخه تجدید نظر شده به نمره کلی هر بخش بسنده کرد اما به دلیل درخواست های مکرر پژوهشگران طریقه نمره گذاری زیر مقیاس های این آزمون را نیز ذکر کردند.

شیوه نمره گذاری: در مقیاس دل‌بستگی به والدین و همسالان گزینه ها بدین صورت نمره گذاری می شوند:

همیشه=۵ امتیاز، اغلب اوقات=۴ امتیاز، بعضی اوقات=۳ امتیاز، به ندرت=۲ امتیاز، هرگز=۱ امتیاز

برای بدست آوردن نمره دل‌بستگی به مادر، پدر و همسالان لازم است:

الف: نمره عبارتی که شماره آنها در زیر آورده شده است را معکوس کرده

ب: سپس امتیاز هر ۲۵ عبارت مربوط به مقیاس مورد نظر را جمع کنید.

از زیر مقیاس	عبارتی که باید به صورت معکوس نمره گذاری شوند.
پ پدر	۲۳.۱۸.۱۷.۱۴.۱۱.۱۰.۹.۸.۶.۳
ما مادر	۲۳.۱۸.۱۷.۱۴.۱۱.۱۰.۹.۸.۶.۳
هه همسالان	۲۳.۲۲.۱۸.۱۱.۱۰.۹.۵.۴

پایایی: پایایی باز آزمایی مقیاس در فاصله ۳ هفته بر روی نمونه ای شامل ۲۷ نوجوان ۱۸ تا ۲۰ ساله برای مقیاس دل‌بستگی به والدین ۰.۹۳. و برای مقیاس دل‌بستگی به

در مورد من درست است=۳، غالباً در مورد من درست است=۴ و کاملاً در مورد من درست است=۵). پژوهشی که توسط تهیه کنندگان این مقیاس بر روی ۵۲۲ کودک بهنجار ۱۲ ساله انجام گرفت(۱۹۸۴) نشان داد که نمره های این مقیاس همبستگی معنا داری به نمره های ارزیابی همسالان کودک نسبت به وی و نیز سایر روش های گروه سنجی داشت.

ضریب پایایی این آزمون با استفاده از روش دو نیمه کردن $r = .83$ بود، و با استفاده از روش اسپرمن - براون، ضریب پایایی $r = .91$ و همچنین با استفاده از روش دو نیمه کردن گاتمن $r = .91$ بود.

ضریب پایایی به دست آمده توسط نگارندگان با روش باز آزمایی با فاصله زمانی ۲۵ روز بر روی ۴۱ دانش آموز یک مدرسه راهنمایی دخترانه $r = .49$ بود.

یافته ها

جهت تعیین رابطه عزت نفس، سطح دل بستگی و احساس تنهایی کودکان ناشنوا شهر رشت و پاسخ به سوال پژوهش نمرات بدست آمده از میانگین و تحلیل آماری رگرسیون، پیرسون مورد مقایسه قرر گرفت.

همسالان $r = .86$ بوده است. ضریب آلفای کرونباخ این مقیاس بدین شرح است: دل بستگی به مادر $r = .87$ ، دل بستگی به پدر $r = .89$ و دل بستگی به همسالان $r = .92$.

روایی: بخش دل بستگی به والدین و همسالان با تعدادی از مقیاس های مشابه از جمله مقیاس خود پنداره تنسی، مقیاس محیط خانواده همبستگی معنا داری دارد که این امر نشان دهنده اعتبار همزمان این آزمون است.

مقیاس تنهایی کودکان

این مقیاس اولین بار توسط اش و هایمل و رنشاو^۱ در سال (۱۹۸۴) ساخته شده است. که میزان تنهایی و ناراضیاتی اجتماعی وی را ارزیابی می کند. شامل ۲۴ ماده است. ۸ ماده آن عبارت است از (۲-۴-۵-۱۱-۱۳-۱۵-۱۹-۲۳) مربوط به سرگرمی ها و علاقه کودک است و نمره ای به آن تعلق نمی گیرد و برای این منظور که کودک در انجام آزمون احساس راحتی و آرامش بیشتری کند، آورده شده است و به ۱۶ ماده نمره تعلق می گیرد و دامنه آن بین ۱۶ تا ۸۰ است. بر اساس مقیاس رتبه بندی لیکرت نمره گذاری شده است و هر عبارتی بین ۱ تا ۵ نمره می گیرد (اصلاً در مور من درست نیست=۱، کمی در مورد من درست است =۲، گاهی

جدول ۱ توزیع میانگین و انحراف معیار سبک های دل بستگی، عزت نفس و تنهایی

شاخص	میانگین	انحراف معیار	چولگی
تنهایی	۳۷/۱	۹/۹۱	.۳۲۰
عزت نفس	۳۱/۵	۵/۴۴	.۷۲۴
دل بستگی مادر	۸۵/۶	۷/۱۸	.۴۱۹
دل بستگی پدر	۸۰	۵/۶۳	-۱/۷۶
دل بستگی دوستان	۷۹/۲	۱۱/۷۹	-/۲۳۲
دل بستگی کل	۲۴۴/۸	۱۲/۱۳	-/۱۳۷

جدول فوق میانگین و انحراف معیار نمرات پاسخگویان را در تنهایی، عزت نفس و سبک دلبستگی (مادر، پدر و دوستان) نشان می دهد. که به ترتیب ۳۷/۱، ۳۱/۵، ۸۵/۶، ۸۰، ۷۹/۲ می باشد. بر اساس شاخص انحراف معیار، می توان گفت سبک دلبستگی دوستان از میزان پراکندگی بیشتری نسبت به دو سبک دیگر دلبستگی برخوردار است (۱۱/۷۹). چولگی توزیع در مقیاس تنهایی، عزت نفس و دلبستگی مادر مثبت است که

حاکی از چولگی داده ها به سمت راست (پراکندگی بیشتر داده ها در سمت راست میانگین) می باشد. لذا می توان گفت که نمرات بیشتر پاسخگویان در مقیاس های تنهایی و عزت نفس و خرده مقیاس دلبستگی مادر کم تر از میانگین است.

جدول ۲ ماتریس همبستگی پیرسون بین سبک های دلبستگی، عزت نفس و تنهایی

تنهایی	عزت نفس	دلبستگی مادر	دلبستگی پدر	دلبستگی دوستان
۱				
عزت نفس	۱			
دلبستگی مادر	۰۰۷۹	۱		
دلبستگی پدر	۰۰۸۵	-۰۸۳۷**	۱	
دلبستگی دوستان	-۰۱۸۴	۰۰۶۲	۰۲۰۷	۱
دلبستگی کل	-۰۰۹۲	۰۱۵۱	-۰۲۳۲	۰۹۶۴***

* معنی داری در سطح ۰۰۵
** معنی داری در سطح ۰۰۱
*** معنی داری در سطح ۰۰۰۱

جدول ۳ خلاصه مشخصات تحلیل رگرسیون سبک دلبستگی و تنهایی روی عزت نفس

پیش بین	R	R ^۲	R ^۲ تصحیح شده	خطای معیار
دلبستگی مادر، دلبستگی پدر، دلبستگی دوستان، تنهایی	۰۴۱۴	۰۱۷۱	۰۱۶۹	۶/۶۴

جدول ۴ آنالیز واریانس تحلیل رگرسیونی روی عزت نفس

مدل	مجموع مربعات (SS)	Df	میانگین مربعات (ms)	F	sig
رگرسیون	۴۵ / ۵۹۴	۴	۱۱ / ۳۹۹	۰۲۵۸	۰۸۹۳
باقی مانده	۲۲۰ / ۲۰۶	۵	۴۴ / ۱۸۱		
کل	۲۶۶ / ۰۰۰	۹			

جدول بالا ضرایب متغیر های پیش بین در تحلیل رگرسیون چند متغیره را نشان می دهد. هیچ کدام از ضرایب معنی دار نیست .

جدول بالا خلاصه مشخصات مدل های به دست آمده در رگرسیون چند متغیری می باشد. درجدول فوق ضریب همبستگی چند گانه به میزان $R=/.۴۱۱$ است که نشاندهنده همبستگی متوسط متغیرهای مستقل و وابسته می باشد. نتایج جدول فوق نشان می دهد که متغیر های پیش بین توانسته اند میزانی از واریانس کیفیت زندگی را توضیح دهد . ضریب تعیین محاسبه شده برای این متغیر ها $.۱۶۹$ می باشد . می توان گفت $۱۶/۹$ درصد از تغییرات تنهایی مربوط به دل بستگی مادر ، دل بستگی پدر ، دل بستگی دوستان ، عزت نفس می باشد .

نتایج جدول آنالیز واریانس مدل های رگرسیونی در جدول فوق ارائه شده است . نتایج نشان می دهد که مدل رگرسیون معنی دار نیست ($sig > .۰۵$).

جدول بالا ضرایب متغیر های پیش بین در تحلیل رگرسیون چند متغیره را نشان می دهد. هیچ کدام از ضرایب معنی دار نیست .

در جدول (۲) ماتریس ضرایب همبستگی پیرسون بین سبک دل بستگی ، عزت نفس و تنهایی آمده است . نتایج نشان می دهد که سبک دل بستگی پدر با سبک دل بستگی مادر رابطه معنی داری دارد . جهت رابطه ، منفی می باشد . به این معنی که با افزایش در سطح دل بستگی پدر ، از دل بستگی مادر کاسته می شود و یا بر عکس . همچنین بین مقیاس دل بستگی با سطح دل بستگی دوستان رابطه منفی وجود دارد جدول بالا خلاصه مشخصات مدل های به دست آمده در رگرسیون چند متغیری می باشد. درجدول فوق ضریب همبستگی چند گانه به میزان $R=/.۴۱۴$ است که نشاندهنده همبستگی متوسط متغیرهای مستقل و وابسته می باشد . نتایج جدول فوق نشان می دهد که متغیر های پیش بین توانسته اند میزانی از واریانس کیفیت زندگی را توضیح دهد . ضریب تعیین محاسبه شده برای این متغیر ها $.۱۷۱$ می باشد . لذا ، می توان گفت $۱۷/۱$ درصد از تغییرات عزت نفس مربوط به دل بستگی مادر ، دل بستگی پدر ، دل بستگی دوستان ، تنهایی می باشد .

نتایج جدول آنالیز واریانس مدل رگرسیونی در جدول فوق ارائه شده است . نتایج نشان می دهد که مدل رگرسیون معنی دار نیست ($sig > .۰۵$).

جدول ۵ ضرایب رگرسیونی متغیر های پیش بین روی عزت نفس

مدل	ضرایب استاندارد نشده		ضریب استاندارد شده	
	B	خطای معیار	Beta	t
مقدار ثابت	-۳۱/۷۲۸	۱۰۷/۵۹۴		-۲۹۵
تنهایی	-/۱۴۹	/۲۳۶	-/۲۷۲	-/۶۳۲
دل بستگی مادر	/۴۶۳	/۶۰۸	/۶۱۱	/۷۶۱
دل بستگی پدر	/۳۴۴	/۷۵۲	/۳۵۷	/۴۵۸
دل بستگی کل	/۰۰۶	/۱۹۵	/۰۱۴	/۰۳۳
				sig
				sig

جدول ۶ خلاصه مشخصات تحلیل رگرسیون سبک دلبستگی و عزت نفس روی تنهایی

پیش بین	R	R ^۲	R ^۲ تصحیح شده	خطای معیار
دلبستگی مادر ، دلبستگی پدر ، دلبستگی دوستان ، عزت نفس دلبستگی کل	/.۴۱۱	/.۱۶۹	/.۱۶۸	۱۲/۱۲۵

جدول ۷ آنالیز واریانس تحلیل رگرسیونی روی تنهایی

مدل	مجموع مربعات (SS)	Df	میانگین مربعات (ms)	F	sig
رگرسیون	۱۴۹/۷۹۳	۴	۳۷/۴۴۸	/.۲۵۵	/.۸۹۵
باقی مانده	۷۳۵/۱۰۷	۵	۱۴۷/۰۲۱		
کل	۸۸۴/۹	۹			

جدول ۸ ضرایب رگرسیونی متغیرهای پیش بین روی تنهایی

مدل	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده		sig
	B	خطای معیار	Beta	t	
مقدار ثابت	-۸۳/۲۴۱	۱۹۴/۴۴۱		-/۴۲۸	/.۶۸۶
عزت نفس	-/۴۹۶	/.۷۸۵	-/۲۷۲	-/۶۳۲	/.۵۵
دلبستگی مادر	/.۸۴۰	۱/۰۷۴	/.۶۰۸	/.۷۸۲	/.۴۷۰
دلبستگی پدر	/.۹۱۱	۱/۳۴۹	/.۵۱۸	/.۶۷۵	/.۵۲۹
دلبستگی دوستان	-/۱۱۱	/.۳۵۳	-/۱۳۲	-/۳۱۴	/.۷۶۶

بحث و نتیجه گیری

عزت نفس برای کسانی که با دانش آموزان سروکار دارند امری روشن است (یاسایی، ۱۳۸۶). دانش آموزان به عنوان موجوداتی فعال تنها به جنبه های آموزشی مدرسه توجه ندارند و تنها دانش ارائه شده را دریافت نمی کنند بلکه تمام محرکهای محیط مربوط و نامربوط به آموزش را دریافت می کنند که روی کارکرد آنها اثر می گذارد. اگر چه همه دانش آموزان تحت تاثیر محرکهای مشابهی قرار دارند ولی ادراک و نحوه دریافت محرکهاست که باعث تفاوت کارکرد آنها می شود. به علاوه تعامل موجود در

کلاس، جو کلاس و به تبع آن ادراک دانش آموزان را تحت تاثیر قرار می دهد. بنابراین یکی از متغیرهای مرتبط در این پژوهش با عزت نفس، احساس تنهایی و احساس دلبستگی که میان کودک ناشنوا و والدین و دوستان وجود دارد البته جو روانی اجتماعی کلاس و محیط زندگی نیز موثر است. با توجه به تحلیل های آماری صورت گرفته و جداول نشان دهنده این است که سبک دلبستگی دوستان از میزان پراکندگی بیشتری نسبت به دو سبک دیگر دلبستگی برخوردار است. چولگی توزیع در مقیاس تنهایی، عزت نفس و دلبستگی مادر مثبت است که حاکی از چولگی داده ها به سمت راست (پراکندگی بیشتر داده ها در سمت

- افروز، علامعلی، (۱۳۸۴) مقدمه ای بر روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی، تهران، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ بیست و چهارم.

- ایزدی، رضا (۱۳۸۵)، بررسی رابطه بین عزت نفس، سازگاری روانی و احساس تنهایی بین دانش آموزان شاهد شهر ساری، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد ساری.

- احدی، حسن، بنی جمالی، شکوه السادات (۱۳۸۴) روانشناسی رشد، تهران، انتشارات پردیس.

- احدی، حسن، جمهری، جواد (۱۳۸۴)، روانشناسی رشد، تهران، انتشارات پردیس.

- ابولقاسمی، شهنام، (۱۳۸۴)، روانشناسی رشد، تنکابن، انتشارات دانشگاه آزاد تنکابن.

- بیابانگرد، اسماعیل (۱۳۸۶)، روشهای افزایش عزت نفس در کودکان و نوجوانان، تهران، سازمان مرکزی انجمن اولیا و مربیان جمهوری اسلامی ایران.

- خلعتبری، جواد، (۱۳۸۵)، آمار و روش تحقیق، تهران، انتشارات پردازش.

- حقیقت پور، مهدی (۱۳۸۶)، اثر بخشی آموزش ابراز وجود بر کیفیت زندگی و احساس تنهایی در دانشجویان معلول دانشگاه آزاد رودهن، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد رودهن.

- سجادی، منصوره (۱۳۸۵)، بررسی تأثیر عزت نفس بر نگرش نسبت به تقلب علمی و اقدام به آن در دانش آموزان دختر و پسر سال سوم راهنمایی شهر اراک در سال تحصیلی ۸۵-۸۴ پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.

- سلطانی، مریم (۱۳۸۵)، اثر بخشی روش قصه گویی بصورت گروهی بر افزایش عزت نفس اثر بخشی

راست میانگین) می باشد. لذا می توان گفت که نمرات بیشتر پاسخگویان در مقیاس های تنهایی و عزت نفس و خرده مقیاس دلبستگی مادر کم تر از میانگین است.

با توجه به جدول (۲ - ۱) ماتریس ضرایب همبستگی پیرسون بین سبک دلبستگی، عزت نفس و تنهایی نشان دهنده آن است که بین سبک دلبستگی پدر با سبک دلبستگی مادر رابطه معنی داری دارد. با توجه به تحلیل رگرسیون چند متغیره نشان دهنده همبستگی متوسط بین متغیرهای مستقل و وابسته می باشد می توان گفت $16/9$ درصد از تغییرات تنهایی مربوط به دلبستگی مادر، دلبستگی پدر، دلبستگی دوستان و عزت نفس می باشد. نتایج جدول ۳-۲ آنالیز واریانس مدل رگرسیونی نشان می دهد که مدل رگرسیون معنی دار نیست ($sig > .05$) و احساس تنهایی با عزت نفس و سطح دلبستگی رابطه معنا داری وجود ندارد. مطابق با پژوهش ایزدی (۱۳۸۵) که تحت عنوان بررسی رابطه بین عزت نفس، سازگاری روانی و احساس تنهایی انجام داد به این نتیجه رسید که بین عزت نفس و سازگاری روانی رابطه معنا داری وجود دارد اما بین احساس تنهایی و عزت نفس رابطه معنا داری یافت نشد. سیفی (۱۳۸۴) پژوهشی تحت عنوان رابطه سطح دلبستگی، عزت نفس و شادکامی انجام داد نتایج نشان داد که رابطه معنا داری بین آنها وجود دارد.

منابع

- ارجمند، فاطمه (۱۳۸۶)، بررسی رابطه کمال گرایی والدین با عزت نفس، جرأت و رزی خودکارآمدی فرزندان آنها در بین دانش آموزان دختر دبیرستانهای منطقه ۷ آموزش و پرورش شهر تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.

- محمد خانی، شهرام، (۱۳۸۶)، مهارت های زندگی، تهران، انتشارات سپند هنر.

-Kim, Heeyoung(2008), The effects childrens perceptions of attachment security and emotion regulation on school disengagement among elementary school truants, a dissertatation Louisiana state university.

- Greenberg, Mark, (2009). inventory of parent and peer attachment(ippa), Available at: prevention.psu.edu/pubs/documents/IPP Amanual.8.9.

روش قصه گویی بصورت گروهی بر افزایش عزت نفس پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.

- صیادپور، زهره (۱۳۸۹)، بررسی رابطه راهبرد های مقابله ای، اضطراب اجتماعی، احساس تنهایی و حمایت اجتماعی در کارمندان تامین اجتماعی شهر بابل، پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه روانشناسی و علوم تربیتی علامه طباطبایی.

- سیف نراقی، مریم، نادری، عزت ا.. (۱۳۸۴)، روانشناسی کودکان استثنایی، تهران، انتشارات ارسباران.

- فتحی، نیلوفر (۱۳۸۵)، بررسی هراس اجتماعی، احساس تنهایی، کفایت اجتماعی در زنان بی سرپرست شهر ساوه، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اهواز

Quarterly Journal of Educational Psychology

Islamic Azad University Tonekabon Branch

Vol. 4, No. 2, summer 2013, No 14

Journal of Educational
Psychology

Study of the relation of self-esteem, attachment level & loneliness among deaf students of primary school in Rasht in 1388-89 educational year

Javad Khalatbari^{1*}

1) Assistant professor. Department of education, Islamic Azad University, Tonekabon Branch, Tonekabon, Iran

*Corresponding author: saba-javadpsy@yahoo.com

Abstract

This research has been done for studying the relation of self-esteem, attachment level and loneliness among deaf students of primary school in Rasht. There are some connections among self-esteem, attachment level and loneliness. This research was a kind of correlation and sociology study which included all the primary school students of 88-89 educational year, that a sample of 10 subjects was selected randomly. The measuring tools were Cooper Smith's self-esteem questionnaire, Usher's loneliness scale and Greenberg's attachment level questionnaire. For data analyzing Pearson's correlation coefficient & multi-variables regression were used and the results of correlation coefficient and regression analyze showed that there is a link between father, mother and friends' attachment style and self-esteem but there is not any connection between loneliness and self-esteem and attachment level.

Key word: Self-esteem, attachment level, loneliness
